

ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Гаптельманов А.В.

Науковий керівник – ст. викл. Жидкова О.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057) 702-14-65)

The problems of personal identification caused by changes made by means of information technology are analyzed. Special attention is paid to the consideration of information technologies, which not only changed the management of technological processes, but also became a tool of influencing human activity and shaping their identity.

Інформаційні технології, проникаючи в усі сфери життя соціуму, впливають не лише на його архітектуру, але і на способи і форми буття окремої людини. В зв'язку з цим проблеми інформатизації суспільства, її соціальних наслідків привертають увагу як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Проте більшість фахівців концентрують свою увагу на технічній складовій цього процесу. Сьогодні інформаційні технології (ІТ – технології) опосередковують взаємовідносини між людиною і суспільством, як і стосунки між людьми. Зокрема, зміни, що вносяться інформаційними технологіями і засобами інформаційної техніки, змінюють соціальні процеси ідентифікації і самоідентифікації особистості, що спиралися в традиційному суспільстві на прямі контакти людини з тими або іншими соціальними групами і людьми. Змінюючи комунікативне середовище людини, інформаційні технології неминуче вносять новий зміст в соціальні процеси ідентифікації.

На сучасному етапі суспільного розвитку проблема ідентифікації людини, її світоглядного простору й соціального буття, вибору моральних цілей і засобів набуває особливої актуальності. Під впливом наростаючого процесу інформатизації всіх сторін життєдіяльності індивіда відбувається зміна ціннісної, морально-духовної складових світоглядного поля людини, трансформуються традиційні форми комунікації, ускладнюються системні зв'язки соціальних суб'єктів. Як наслідок, по-новому постає проблема ідентифікації людини [1].

Послуги та технології Інтернету дозволяють користувачам різних переконань, різного походження й рівня освіченості встановлювати контакт один з одним і об'єднуватися у співтовариства. У той же час, у подібному середовищі виникають проблеми ідентифікації та анонімності користувачів, які ставлять під сумнів їх здатність розуміти свою життєдіяльність (як приватну, так і професійну) і розпоряджатися нею у віртуальному середовищі, де виникають нові норми. В інформаційному середовищі людина стикається з декількома видами ідентичності, які

піддаються позитивним і негативним змінам під впливом інформаційно-комунікаційних технологій. Головними з них є два типи ідентичності: ipse-ідентичність (відчуття власної особистості) і idem-ідентичність (більш формальна ідентичність, що залежить від контексту, оточення й ситуації) [2].

По мірі того, як оточуючий світ стає все більш складнішим і пліннішим, людина все активніше намагається до відтворення у ньому найбільш звичних, традиційних форм соціальної ідентифікації. Проблема ідентичності породжується інноваційним характером розвитку інформаційного суспільства, кліповою фрагментарністю сучасної культури [3], перманентною змінністю.

Сучасна людина покликана постійно втрачати ідентичність з тим, щоб знову і знову її виробляти. На перше місце у сучасному інформаційному суспільстві висувуються адаптивні здібності людини до мережевої моделі, що сприяє формуванню мережевої особистості, престижність і конкурентоспроможність якої залежать від мобільності, свободи та адаптивності, вміння орієнтуватися у потоці інформації. Сучасна криза ідентичності проявляється у різноманітних формах: апатії, намаганні відійти від реального світу, безпорадності, віртуальній залежності. Ця тенденція приводить до негативної автономії, дезінтеграції, відсутності життєвих планів, втрати довгострокових життєвих планів. З іншої сторони, відчуття єдності зі своєю інформаційною спільнотою дозволяє осмислювати значущість свого особистісного буття і зберігати цілісність існування.

Втрата минулої ідентичності у сьогodнішній реальності заставляє цілісну особистість вибирати, співставляти, пропоновані суспільством нові інформаційні цінності і норми, які допомагають виробляти необхідну стратегію поведінки у теперішньому і майбутньому.

Перелік посилань

1. Дзьобань О. До проблеми моральної ідентифікації людини в інформаційному суспільстві / О. Дзьобань // Теоретичні і практичні засади еволюції від інформаційного суспільства до «суспільства знань» і до smart-суспільства: виклики і можливості четвертої промислової революції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 23–24 трав. 2018 р. – Запоріжжя, 2018. – С. 43–47.

2. Дзьобань О. П. Зародження концептуальних підходів до розуміння сутності і специфіки інформаційного суспільства / О. П. Дзьобань, Е. А. Кальницький // Вісн. Нац. ун-ту «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Сер. Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – Вип. 5 (19). – 2013. – С. 3–15.

3. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – Москва: АСТ, 2004. – 781 с.